

► проміжні результати НДР *оприлюднено* на наукових конференціях міжнародного, всеукраїнського та регіонального рівнів, семінарах, круглих столах та інших масових заходах й опубліковано у фахових наукових виданнях.

ІНТЕГРАЦІЯ ПРЕДМЕТІВ ГУМАНІТАРНОГО ЦИКЛУ ЯК ЕФЕКТИВНОГО ЗАСОБУ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ

Курач Л. І., канд. пед. наук

Інноваційні процеси в системі педагогічної освіти гостро ставлять питання про пошуки резервів вдосконалення підготовки інтелектуально розвиненої, високоосвіченої особистості з цілісним уявленням картини світу, з розумінням глибини зв'язків явищ і процесів, які створюють цю картину, здатної до сталого розвитку й активної діяльності, здатної до розв'язання проблем, що постають перед нею впродовж усього життя.

Ці процеси впливають на визначення завдань мовної освіти, одним із ключових напрямів модернізації й удосконалення якої є профільне навчання. Профільне навчання передбачає реальне та планомірне оновлення школи старшого ступеня, яка б урахувала інтереси, нахили та здібності кожного учня.

Перехід на профільне навчання в сучасній школі розглядається як здійснення глибокої диференціації освіти, що містить: з психолого-педагогічних позицій — створення оптимальних умов для виявлення задатків, розвитку інтересів і здібностей кожного учня; з соціальних позицій — забезпечення професійної орієнтації учнів; з методичних позицій — побудова нової дидактичної системи мотивації й організації індивідуалізованого навчання.

Предметна роз'єднаність стає однією з причин фрагментарного світогляду. Саме тому поряд з предметною диференціацією в сучасних умовах актуалізується питання інтеграції навчання.

Інтеграція предметів гуманітарного циклу розглядається як єдиний процес взаємодії елементів, де забезпечується системність кінцевого результату та зберігаються індивідуальні властивості його елементів. Це процес зближення та зв'язку наук, який діє поряд з процесом диференціації й індивідуалізації навчання й є вищою формою реалізації міжпредметних зв'язків на якісно новому рівні навчання.

Вважаємо, що необхідно посилити роль гуманітарної освіти як сукупності навчальних предметів, що створюють в учнів цілісне уявлення про людину — носія гуманістичних ідеалів і цінностей. Навчальні дисципліни гуманітарного циклу сприяють формуванню в школярів почуття власної гідності, готовності до взаєморозуміння та взаємодії.

Доведено, що інтеграція здійснюється не механічним поєднанням двох предметів, а передбачає їх взаємодію, основою якого є формування загальних для філологічної галузі ключових компетентностей, що дасть змогу створити в учнів цілісне уявлення про світ, про навчальні курси як взаємозалежні елементи системи шкільної освіти. Такий підхід до навчання мови та літератури створює нові умови діяльності учнів, надаючи можливості для їх самовираження, творчості; активізує розумову діяльність учнів, оптимізує навчальний процес.

У зв'язку з цим основна мета навчання мов та літератур національних меншин полягає в тому, щоб навчити учнів користуватися рідною мовою як засобом спілкування, пізнання світу та себе в ньому, розвинути в них вміння активно та творчо володіти всіма видами мовленнєвої діяльності рідною мовою: слухати, говорити, читати, писати (створювати тексти), тобто у формуванні комунікативної компетентності особистості.

Отже, інтеграція предметів гуманітарного циклу має великий розвивальний потенціал і сприяє розв'язанню низки загально-педагогічних та методичних завдань: формує цілісне уявлення про світ, активізує пізнавально-комунікативні здібності учнів, забезпечує зв'язок різних видів діяльності на уроці, дає змогу досягти органічного поєднання логіко-понятійного та емоційно-образного компонентів у процесі пізнання, посилює пізнавальні інтереси учнів та практичну спрямованість навчання.

ДО ПРОБЛЕМИ РОЗРОБЛЕННЯ ІНТЕГРОВАНИХ ПІДРУЧНИКІВ «РОСІЙСЬКА МОВА І ЛІТЕРАТУРА» ДЛЯ 10–11 КЛАСІВ

Снегірєва В. В., канд. пед. наук

Новий інтегрований курс «Російська мова і література» для закладів загальної середньої освіти України з російською мовою навчання розроблено співробітниками відділу навчання мов національних меншин і зарубіжної літератури Інституту педагогіки НАПН України. Зміст і методику його спрямовано на культурний розвиток особистості учня, формування предметної (мовно-літературної) та ключових компетентностей старшокласника, які сприятимуть його ефективній соціалізації. Взаємозв'язок мови та літератури, розуміння їх як духовного надбання народу, культурно-історичного середовища, що формує мовну особистість, є основою *культурологічного принципу* курсу, розробленого в роботах М. Бахтіна, В. Біблера, Г. Гачева, О. Лосева, Ю. Лотмана й інших.

Принцип текстоцентризму. Текст (у т.ч. художній) в інтегрованих підручниках «Російська мова і література» для 10-го й 11-го класів є об'єктом аналізу та мовленнєвої діяльності учнів. Інтеграція в навчанні мови та літератури в цих